

هو العليم

سه روايت بسيار زيبا از امام جعفر صادق عليه السلام

علامه آية الله حاج سيد محمد حسين حسيني طهراني

الله شناسي، جلد ۱

بسم الله الرحمن الرحيم

روایت اول:

[کلینی] با سند متصل دیگر خود روایت می کند از صالح بن سهل همدانی که گفت: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند در تفسیر قول خدای تعالی: **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فَاطِمَةٌ عَلَيْهَا السَّلَامُ. فِيهَا مِصْبَاحُ الْحَسَنِ. الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةِ الْحُسَيْنِ. الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ فَاطِمَةُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ بَيْنَ نِسَاءِ أَهْلِ الدُّنْيَا. يُوَفِّدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَ لَا غَرْبِيَّةٍ لَا يَهُودِيَّةٍ وَ لَا نَصْرَانِيَّةٍ. يَكَادُ زَيْتُهَا يَضِيءُ يَكَادُ الْعِلْمُ يَنْفَجِرُ بِهَا وَ لَوْ لَمْ تَمَسْسَهُ نَارٌ.**

نُورٌ عَلَى نُورٍ إِمَامٌ مِنْهَا بَعْدَ إِمَامٍ. يَهْدِي اللَّهُ لِئُورِهِ مَنْ يَشَاءُ يَهْدِي اللَّهُ لِلْإِثْمَةِ مَنْ يَشَاءُ؛ وَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ.

قُلْتُ: أَوْ كَطَّلَمَاتٍ؟ قَالَ: الْأَوَّلُ وَ صَاحِبُهُ يُغْشِيهِ مَوْجُ الثَّلَاثِ. مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ ... ظَلَمْتُ الثَّلَاثِي. بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ مُعَاوِيَةُ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ فَتَنَ بَنِي أُمَيَّةَ؛ إِذَا أُخْرِجَ يَدَهُ الْمُؤْمِنُ فِي ظُلْمَةٍ فَتَتَبِعُهُ لَمْ يَكْدُ بِرَبِّهَا. وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا إِمَامًا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ، فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ إِمَامٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.
وَ قَالَ فِي قَوْلِهِ: يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بِأَيْمَانِهِمْ: أَيْمَةُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، تَسْعَى بَيْنَ يَدَيِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِأَيْمَانِهِمْ حَتَّى يَنْزِلُوهُمْ مَنَازِلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ.^۱

در این آیه مبارکه، مشکوة فاطمه علیها السلام است؛ و در عبارت **فِيهَا مِصْبَاحٌ**، مصباح حسن است؛ و در عبارت **الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ**، زجاجه حسین است؛ و در عبارت **كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ** فاطمه ستاره ای تابناک می باشد در میان زنان اهل دنیا.

يُوَفِّدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ ابراهیم علیه السلام است که **زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَ لَا غَرْبِيَّةٍ** نه یهودی می باشد و نه نصرانی. **يَكَادُ زَيْتُهَا يَضِيءُ**: نزدیک است علم از آن منفجر گردد و **لَوْ لَمْ تَمَسْسَهُ نَارٌ**.

نُورٌ عَلَى نُورٍ: امامی است از او پس از امامی. **يَهْدِي اللَّهُ لِئُورِهِ مَنْ يَشَاءُ**: هدایت می کند خدا به ائمه هر کس را که بخواهد. **وَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ**.

راوی گوید: من عرض کردم: **أَوْ كَطَّلَمَاتٍ** تفسیرش چه می باشد؟

^۱ اصول کافی، ج ۱، کتاب الحجّة، باب أنّ الائمة عليهم السلام نور الله عزّ و جلّ، ص ۱۹۵، حدیث

امام صادق علیه‌السلام فرمودند: اولی و رفیقش؛ **يَغْشِيَهُ مَوْجٌ**: سوّمی است. **مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ... ظُؤْمَتٌ**: ثانی. **بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ**: معاویه لعنه الله می‌باشد با فتنه‌های بنی‌امیه. **إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ**: (هنگامیکه خارج کند دستش را) مؤمن در تاریکی فتنه هایشان، **لَمْ يَكِدْ يَرِيهَا** (نزدیک نیست که آن را ببیند). **وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا** مراد از نوراً امام است از اولاد فاطمه علیها السلام، **فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ** مراد از نور، امام است در روز قیامت. و حضرت در تفسیر آیه **يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بِأَيْمَانِهِمْ** فرمودند: مراد از نورُهُم امامان مؤمنین هستند در روز قیامت که در مقابل مؤمنین و در جانب راستشان شتابان حرکت می‌کنند تا ایشان را در منزلگاههای اهل بهشت وارد سازند.

کلینی همین مضمون را با سند دیگر از علی بن جعفر علیه‌السلام از برادرش موسی علیه‌السلام روایت کرده است.^۲

روایت دوم:

کلینی نیز در باب خلقت ابدان و ارواح و قلوب ائمه علیهم السلام چهار روایت ذکر کرده است و ما به ذکر یکی از آنها اکتفا می‌نماییم:

وی با سند متصل خود از محمد بن مروان از حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام روایت می‌کند که شنیدم آن حضرت می‌فرمود: **إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا مِنْ نُورٍ عَظَمَتِهِ، ثُمَّ صَوَّرَ خَلْقَنَا مِنْ طِينَةٍ حُزُونَةٍ مَكُونَةٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ، فَأَسْكَنَ ذَلِكَ النُّورَ فِيهِ، فَكُنَّا نَحْنُ خَلْقًا وَ بَشَرًا نُورَانِينَ لَمْ يَجْعَلْ لِأَحَدٍ فِي مِثْلِ الَّذِي خُلِقْنَا مِنْهُ نَصِيبٌ. وَ خَلَقَ أَرْوَاحَ شِيعَتِنَا مِنْ طِينَتِنَا، وَ أَبْدَانَهُمْ مِنْ طِينَةٍ حُزُونَةٍ مَكُونَةٍ أَسْفَلَ فِي ذَلِكَ الطِّينَةِ، وَ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لِأَحَدٍ فِي مِثْلِ الَّذِي خَلَقَهُمْ مِنْهُ نَصِيبًا إِلَّا لِلنَّبِيِّاءِ. وَ لِذَلِكَ صِرْنَا نَحْنُ وَ هُمْ: النَّاسُ، وَ صَارَ سَائِرُ النَّاسِ هَمَجٌ لِلنَّارِ وَ إِلَى النَّارِ**^۳ خداوند خلقت نمود ما را از نور عظمت خودش، سپس تصویر آن خلقت را از خاک خزینه پنهان از زیر عرش خود قرار داد. پس آن نور را در آن سُکنی داد، بنابراین ما آفریده‌ای و بشری نورانی بودیم. برای هیچ کس در مثل آنچه که ما را از آن آفرید نصیبی قرار نداد.

و ارواح شیعیان ما را از طینت و خاک ما آفرید، و بدنهای شیعیان را از طینت و خاک خزینه پنهان پایین تر از آن طینت و سرشت خاکی. و برای احدی قرار نداد در مثل آنچه که شیعیان را از آن آفریده است نصیبی مگر

^۱ سوره الحديد (۵۷) قسمتی از آیه ۱۲

^۲ اصول کافی، ج ۱، کتاب الحجّة، باب أن الائمة علیهم السلام نور الله عزّ و جلّ، ص ۱۹۵؛ و در تفسیر برهان طبع سنگی، ج ۲، ص ۷۳۵، این روایت را از طریق عامّه از ابن مغازلی شافعی در کتاب «مناقب» مرسلأ از علی بن جعفر روایت کرده است.

^۳ اصول کافی، باب خلق ابدان الائمه و ارواحهم و قلوبهم علیهم السلام، ص ۳۸۹، حدیث دوّم.

برای انبیاء.

و از این روست که ما و انبیاء و شیعیان ما از آدمیان محسوبند؛ و اما بقیه اصناف مردم، اراذل و فرومایه هستند که برای آتش می‌باشند و به سوی آتش می‌روند.^۱

روایت سوم:

و او [کلینی] با سند متصل خود از أحمد بن علی بن محمد بن عبدالله بن عمر بن علی بن ابی طالب علیه‌السلام از حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام روایت می‌کند که وی گفت:

إِنَّ اللَّهَ كَانَ إِذْ لَا كَانَ. فَخَلَقَ الْكَانَ وَالْمَكَانَ. وَخَلَقَ نُورَ الْأَنْوَارِ الَّذِي نُورَتْ مِنْهُ الْأَنْوَارُ. وَأَجْرَى فِيهِ مِنْ نُورِهِ الَّذِي نُورَتْ مِنْهُ الْأَنْوَارُ.

وَهُوَ النُّورُ الَّذِي خَلَقَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَعَلِيًّا. فَلَمْ يَزَلَا نُورَيْنِ أَوْلَيْنِ، إِذْ لَا شَيْءَ كَوَّنَ قَبْلَهُمْ. فَلَمْ يَزَلَا يُجْرِيَانِ طَاهِرَيْنِ مُطَهَّرَيْنِ فِي الْأَصْلَابِ الطَّاهِرَةِ حَتَّى افْتَرَقَا فِي أَطْهَرِ طَاهِرَيْنِ: فِي عَبْدِ اللَّهِ وَابْنِ طَالِبٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^۲

تحقیقاً خداوند بود زمانیکه هیچ نبود. پس کون و مکان را آفرید. و نور نورها را که از آن، نورها نشأت می‌گیرد خلق نمود. و در آن به جریان انداخت نور خودش را که از آن، نورها پدیدار می‌شوند.

و آن نور، نوری بود که از آن محمد و علی را بیافرید. محمد و علی پیوسته و بطور مداوم دو نور نخستین بوده‌اند به جهت آنکه هیچ موجودی پیش از آنان تکون نیافت. این دو نور همیشه در اصلاب طاهره با حفظ طهارت و پاکی باقی بودند تا در میان دو تن از طاهرترین و پاک‌ترین مردمان: عبد الله و ابوطالب علیهم‌السلام از همدگر جدا شدند.^۳

---

^۱ الله شناسی، ج ۱، ص ۶۷.

^۲ اصول کافی، ج ۱، کتاب الحجّة، باب مولد النبی صلی الله علیه و آله و وفاته، ص ۴۴۱ و ۴۴۲، روایت نهم.

^۳ الله شناسی، ج ۱، ص ۷۱